PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU EURÓPSKY PARLAMENT
EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

SUOMEN EDUSKUNTA
FINLANDS RIKSDAG

PROGRAMM

PARLAMENTIDE ÜHISKOOSOLEK
Euroopa Parlamendi ja Soome parlamendi algatusel

TAMPEREST HAAGINI: EDASIMINEK?
EDUSAMMUD JA PUUDUJÄÄGID VABADUSE, TURVALISUSE JA ÕIGLUSE VALDKONNAS

Esmaspäev, 2. oktoober ja teisipäev, 3. oktoober 2006

Hemicycle
Euroopa Parlament, Brüssel

Tamperes 1999. aasta oktoobris toimunud Euroopa tippkohtumise eesistujariigi järeldused, mis esmakordselt pühendati üksnes vabaduse, justiits- ja siseküsimuste valdkonnale, moodustasid nn Tampere programmi. Selle lõppedes 2004. aastal avaldas komisjon hinnangu, milles rõhutati peamisi takistusi edasiste edusammude teel, nagu näiteks nõukogus valitsev ühehäälsuse nõue ning probleemid vastuvõetud meetmete tõhusa rakendamise tagamisel liikmesriikides. Tampere programmi järeltulija võeti vastu 2004. aasta novembris Haagis Madalmaade eesistumisajal.

Oma 2006. aasta juunis avaldatud teatises[1], milles antakse hinnang Haagi programmi rakendamise käigule, kinnitab komisjon, et mitmed Tampere programmi puudujäägid on endiselt kõrvaldamata. Selles rõhutatakse, et ELi õigusaktide ülevõtmisel liikmesriikides esineb mõningaid puudujääke, mis kahjustavad programmi tulemuslikkust. Samuti rõhutab komisjon, et Haagi programmi rakendamisel on tekkinud mitmeid raskusi, mis tulenevad peamiselt otsustamisprotsessi omapärast, nagu näiteks esimese ja kolmanda samba eristamine[2] või teatavates valdkondades nõutav ühehäälsus (näiteks kolmas sammas või seaduslik ränne).

[1] KOM(2006)331, *Haagi programmi rakendamine: edasised sammud*
[2] Esimene sammas viitab Euroopa Ühenduse asutamislepingus sisalduvatele poliitikatele, nagu näiteks viisa-, varjupaiga-, sisserände- ja muud poliitikad, mis on seotud inimeste liikumisega (IV jagu). Kolmas sammas seondub politsei- ja õiguskoostööga kriminaalasjades ning need sätted on kaasatud Euroopa Liidu lepingusse (VI jagu).

Komisjon on arvamusel, et nende „ühenduse meetodi" kohaldamisel vabaduse, õigluse ja turvalisuse valdkonna poliitikate suhtes tekkinud raskuste ületamise lahenduseks on sobitusklauslid, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 42 ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 67.
Euroopa Parlament on korduvalt nõudnud nende klauslite rakendamist[3]. 15. ja 16. juuni 2006. aasta Euroopa Ülemkogu kutsus ka Soomet eesistujariigina üles *„uurima (...) võimalusi parandada otsustamist ja tegutsemist vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal, lähtudes olemasolevatest lepingutest"*. Eesistujariigina korraldas Soome 20.–22. septembril 2006 mitteametliku justiits- ja siseküsimuste nõukogu, kus ELi ministrid arutlesid kõnealuse küsimuse üle.

Komisjoni teatise ning mitteametliku justiits- ja siseküsimuste nõukogu järel näib olevat oluline hinnata Tampere ja Haagi programmide rakendamiseks seni tehtut ning seda, mida on lähitulevikus veel võimalik saavutada Euroopa koostöö edendamiseks ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal juba võetud meetmete tõhususe ja demokraatliku kontrolli suurendamiseks. 2006. aasta on „Appel de Genève" 10. aastapäev ja seega sobiv aeg õigusalase koostöö valdkonnas tehtud edusammude hindamiseks.

Arutelu võiks igal istungil keskenduda järgmiste aspektide hindamisele:
– vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala poliitika **tõhusus**;
– **põhiõiguste ja turvalisusvajaduste** vaheline tasakaal nendes poliitikates.

Arutelu praktilised suunised

• Iga istungi avaettekanne ei kesta kauem kui kaheksa minutit.
• Arutelu ajal piirdub iga sõnavõtu või küsimuse esitamise aeg kolme minutiga, et arutelus saaksid osaleda võimalikult paljud parlamendiliikmed.
• Oma sõnavõttu täiendada soovivad isikud võivad seda teha kirjalikult, esitades eelnevalt sekretariaadile (eelistatavalt inglis- või prantsuskeelse) dokumendi (e-post: amalia.nicolaidou@europarl.europa.eu). Dokument jagatakse koosolekul laiali.
• Sõna soovivatel isikutel palutakse sellest teatada koosoleku juhatajale, näidates selleks ettenähtud lehel ära oma nime ja parlamendi. Liikmetele antakse sõna soovide laekumise järjekorras, kusjuures riikide parlamentide kahe liikme sõnavõtule järgneb Euroopa Parlamendi ühe liikme sõnavõtt jne.
• Iga istungi lõpus on lühike paus, mille jooksul mõned liikmed saavad öeldule reageerida ühe minuti kestvate sekkumistega (sinise kaardi abil).

[3] Vt näiteks Euroopa Parlamendi resolutsiooni Euroopa tuleviku järelemõtlemis- ja analüüsiaja järgmiste sammude kohta, 14.6.2006, P6_TA-PROV(2006)0263.

Esmaspäev, 2. oktoober 2006

15.00–15.30 AVAISTUNG

Tervitussõnad lausuvad **Jean-Marie CAVADA**, EP kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees, **Tuija BRAX**, Soome parlamendi justiitsasjade komisjoni esinaine, ja **Matti VÄISTÖ**, Soome parlamendi siseasjade komisjoni esimees.

Avakõned esitavad **Josep BORRELL FONTELLES**, Euroopa Parlamendi president (kinnitamisel), ja **Sirkka-Liisa ANTTILA**, Soome parlamendi asespiiker.

15.30–17.00 ESIMENE ISTUNG

ANDMEVAHETUS JA ANDMEKAITSE: MIS TAKISTAB KÄTTESAADAVUSE PÕHIMÕTTE RAKENDAMIST?

Juhataja: **Jean-Marie CAVADA**, EP kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees

Euroopa tasandil tehakse mitmeid algatusi andmevahetuse hõlbustamiseks liikmesriikide ametiasutuste vahel[4], samuti ka kolmandate riikidega, eelkõige politsei- ja õiguskoostöö tarbeks.

Selles osas on Haagi programmi peamine ettepanek luua kättesaadavuse põhimõtte õiguslik alus ja rakendusmehhanism: Euroopa Komisjon tegi ettepaneku kõnealusest põhimõttest lähtuva teabevahetuse kohta 2005. aasta oktoobris[5], kuid selle küsimuse läbirääkimised on nõukogus nähtavasti umbseisus. Seetõttu püüavad liikmesriigid ja Euroopa Komisjon luua alternatiivseid lähenemisviise, piirates asjaosaliste riikide arvu (Prümi leping[6], väljaspool ELi raamistikku) või „segmenteerides" kättesaadavuse kohustust lähtuvalt andmete liigist (vt komisjoni kahte hiljutist ettepanekut päringute kohta DNA ja sõrmejälgede andmebaasidest).

Euroopa Kohtu hiljutine otsus lennureisijate registri kohta (PNR)[7] viitab samuti andmevahetuse ning -kaitse küsimuste kriitilisusele, kui seda informatsiooni jagatakse kolmandate riikidega[8].

---

[4] Näiteks raamotsuse ettepanek politsei- ja õiguskoostöö raamistikus kriminaalasjade korral töödeldavate isikuandmete kaitse kohta, vt Euroopa Parlamendi liikme Martine Roure ettekannet, A6-0192/2006

[5] Ettepanek nõukogu raamotsuse kättesaadavuse põhimõttest lähtuva teabevahetuse kohta, KOM(2005) 490

[6] Eelkõige terrorismivastase võitluse, piiriülese kuritegevuse ja ebaseadusliku rände valdkonnas piiriülese koostöö tõhustamist käsitleva konventsiooni (Prümi leping) läbirääkimised toimusid Saksamaa algatusel ja selle allkirjastasid Austria, Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa, Luksemburg, Madalmaad ja Hispaania 27. mail 2005.

[7] Euroopa Kohtu otsus ühistes kohtuasjades C-317/04 ja C-318/04, Euroopa Parlament *v* Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Parlament *v* Euroopa Ühenduste Komisjon, 30. mai 2006.

[8] Vt Euroopa Parlamendi soovitust nõukogule USAga kokkuleppe saavutamiseks läbirääkimiste kaudu lennureisijate registriandmete kasutamise kohta, et ennetada ning võidelda terrorismi ja piiriülese kuritegevusega, k.a organiseeritud kuritegevusega, 07.07.2006, P6_TA-PROV(2006)0354

Kas riikide parlamendid toetavad kättesaadavuse põhimõtte rakendamist? Kas Prümi leping on soovitav integratsioonivorm? Kas riikide parlamendid toetavad raamotsuse, mis käsitleb isikuandmete kaitsmist kolmanda samba raames, kiiret ülevõtmist ning rakendamist? Mis seisukohal on riikide parlamendid PNR küsimuses?

15.30–16.00: Ettekanded

Peter SCHAAR, Saksamaa föderaalne andmekaitsevolinik ja artikli 29 alusel asutatud töörühma esimees
Lord AVEBURY, Suurbritannia parlamendi ülemkoja Euroopa Liidu erikomisjoni liige, siseasjade alamkomitee
Alexander ALVARO ja **Sophie IN'T VELD**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liikmed

16.00–17.00 Arutelu

17.00–18.30 TEINE ISTUNG

MILLINE ON EUROPOLI TULEVIK?

Juhataja: **Matti VÄISTÖ**, Soome parlamendi siseasjade komisjoni esimees

1999. aastal tööd alustanud Euroopa Politseiameti (Europoli) eesmärk on aidata ELi liikmesriikidel teha tihedamat koostööd organiseeritud rahvusvahelise kuritegevuse ennetamisel ja tõkestamisel. Kuna see ei kuulu ELi raamistikku, ei teosta Europoli tegevuse üle järelevalvet Euroopa Komisjon ning selle üle ei teosta seaduslikkuse järelevalvet ka Euroopa Kohus. Lisaks sellele ei ole kõik liikmesriigid veel ratifitseerinud kolme protokolli[9], millega muudetakse algset Europoli konventsiooni ja püütakse suurendada Europoli operatiivsuutlikkust, ning seetõttu ei saa need jõustuda.
Euroopa Parlament ja mitme riigi parlamendid on korduvalt nõudnud suuremat kontrolli Europoli üle. Oma teatises Haagi programmi hindamise kohta sedastab komisjon, et kaalub ettepanekut asendada olemasolev Europoli konventsioon ning et tuleb suurendada Euroopa Parlamendi järelevalvet ja kontrolli Europoli tegevuse üle. Kuidas see korraldatakse? Millist rolli võivad mängida riikide parlamendid? Miks mitte moodustada Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide esindajatest ühine parlamendikomisjon?

17.00–17.30 Ettekanded

Max-Peter RATZEL, Europoli direktor
Hubert HAENEL, Prantsusmaa senati Euroopa Liidu delegatsiooni esimees
Claude MORAES, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liige

17.30–18.30 Arutelu

19.30 Õhtusöök parlamendiliikmete restoranis (esimene korrus)

[9] Europoli konventsiooni (artikli 43) kohaselt peavad liikmesriigid protokollid ratifitseerima vastavalt oma põhiseaduse nõuetele.

Teisipäev, 3. oktoober 2006

9.00–10.30 KOLMAS ISTUNG

PIIRIDE ÜHTNE HALDAMINE OHUTUMA LAIENENUD LIIDU NIMEL?

Juhataja: **Jean-Marie CAVADA**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees

Viimastel aastatel on tehtud arvestatavaid edusamme välispiiride haldamise ühtse poliitika loomisel: koondati ja arendati edasi ühtset õigusaktide kogumit (nimelt Schengeni piirikoodeksi vastuvõtmisega); Euroopa Liidu välispiiridel tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuurile (FRONTEX) anti koordineeriv roll ning liikmesriikide vahel koormuse jagamise idee on nüüd kindlalt kinnistunud piirifondi asutamisega.

FRONTEX avati veidi rohkem kui aasta tagasi. Milliseid järeldusi võib teha tema senisest tegevusest ja millised on edasised väljakutsed?
Schengeni piirkonna laiendamine uutele liikmesriikidele on praegu kaalumisel ning hinnatakse Schengeni *acquis* rakendamist nendes riikides. Eeldatakse, et nõukogu otsustab 2007. aastal kontrolli kaotamise vanade ja uute liikmesriikide vaheliste ning uute liikmesriikide omavaheliste piiridel. Millised on selles osas väljakutsed ja raskused?

9.00–9.30: Ettekanded

Kari RAJAMÄKI, Soome siseminister
Ilkka LAITINEN, Euroopa Liidu välispiiridel tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (FRONTEX) direktor
Urmas REINSALU, Riigikogu (Eesti parlament) põhiseaduskomisjoni esimees ja **Seán ARDAGH**, Iiri parlamendi õigus-, võrdõiguslikkuse, kaitse- ja naisõiguste komisjoni esimees
Henrik LAX ja **Michael CASHMAN**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liikmed

9.30–10.30 Arutelu

10.30–12.00 NELJAS ISTUNG

SEADUSLIKE RÄNDAJATE INTEGRATSIOONI NING EBASEADUSLIKU RÄNDE TÕKESTAMISE VAHELINE TASAKAAL?

Juhataja: **Matti VÄISTÖ**, Soome parlamendi siseasjade komisjoni esimees

Hiljutine massiline sisseränne Maltale, Kanaari saartele ja Lampedusale rõhutab rände ning rändajate Euroopa Liidus vastuvõtu küsimuse tähtsust. Alates Euroopa Ülemkogu Sevilla kohtumisest 2002. aastal ja Euroopa Ülekogu hilisemast kohtumisest Hampton Courtis 2005. aasta oktoobris on rändeküsimused ELi päevakorra eesotsas. Rabatis 10.–11. juulil 2006 toimunud Euroopa–Aafrika ministrite rände- ja arengukonverents näitas, et rändepoliitika on seotud arenguküsimustega ning ebaseadusliku rände tõkestamine peab toimuma käsikäes seaduslikku rännet käsitleva poliitikaga.

Euroopa tasandil viimaste aastate jooksul välja töötatud rändepoliitikad on aga vastupidiselt keskendunud ebaseaduslikule sisserändele ning repressiivsete meetmete väljatöötamisele. Haagi programm ei näe aga ette ainult ebaseadusliku sisserände vastased meetmed, vaid ka ühtse rändepoliitika rakendamise ning seaduslike rändajate integreerimise meetmed. Komisjon avaldas 2005. aasta detsembris seadusliku rände tegevuskava ning lähitulevikus on oodata õigusloomega soetud meetmeid.
Kuidas hindavad riikide parlamendid Haagi programmi rakendamist selles valdkonnas?
Kuidas saaksid riikide parlamendid osaleda Rabati tegevuskava järelmeetmetes?
Konkreetsemalt, kas riikide parlamendid on teadlikud sellest, et ebaseaduslike rändajate tagasisaatmise direktiivi projektil on tugev mõju aresti-/kinnipidamiskeskuseid käsitlevale siseriiklikule poliitikale? Mis seisukohal on riikide parlamendid selles konkreetses küsimuses, mille üle toimuvad praegu Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahelised läbirääkimised?

10.30–11.00 Ettekanded

Kari RAJAMÄKI, Soome siseminister
Adan MARTIN MENIS, Kanaari saarte valitsusjuht
Brunson McKINLEY, Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni peadirektor (kinnitamisel)
John DENHAM, Suurbritannia parlamendi alamkoja siseasjade komisjoni esimees
Manfred WEBER ja **Stavros LAMBRINIDIS**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liikmed

11.00–12.00 Arutelu

12.00–14.00 *Buffet*-lõuna parlamendiliikmete restoranis (esimene korrus)

14.00–15.30 VIIES ISTUNG

KÜMME AASTAT PÄRAST APPEL DE GENÈVE'i: MILLINE ON ÕIGUSKOOSTÖÖ OLUKORD EUROOPAS?

Juhataja: **Tuija BRAX**, Soome parlamendi justiitsasjade komisjoni esinaine

1. oktoobril 1996. aastal esitasid seitse Euroopa korruptsioonivastase võitlusega seotud riigiametnikku – Benoit Dejemeppe Belgiast, Renaud Van Ruymbeke Prantsusmaalt, Edmondo Bruti Liberati ja Gherardo Colombo Itaaliast, Baltasar Garzón Real ja Carlos Jiménez Villarejo Hispaaniast ning Bernard Bertossa Šveitsist – ühise üleskutse luua rahvusvahelise kuritegevuse tõkestamiseks „Euroopa õigusruum". Mida on kümne aasta jooksul saavutatud?
Selles suunas on tehtud mõningaid edusamme (näiteks mitme kuriteo ühtlustamine Euroopa tasandil, vastastikuse tunnustamise põhimõtte edasiarendamine, Euroopa kohtute võrgu ja

Eurojusti loomine), kuid ikka veel esineb takistusi (vrd Euroopa vahistamismäärus) või on mõni küsimus ikka veel arutluse all (Euroopa tõendite kogumise määrus).
Euroopa Ülemkogu 1999. aasta Tampere kohtumisel jõuti järeldusele, et vastastikuse tunnustamise põhimõte peaks saama õiguskoostöö nurgakiviks ELis. See eeldab liikmesriikide vastastikust usaldust üksteise kriminaalkohtusüsteemide vastu ning ühtset lähenemisviisi põhiõigustele. Mõne liikmesriigi jaoks näib see aga olevat probleemne: mitmed ettepanekud on nõukogus blokeeritud (nt rassismi ja ksenofoobia tõkestamist käsitlev nõukogu raamotsus[10] ja protsessiõigusi käsitlev raamotsus[11]) ning mõnel juhul saavutati ainult *a minima* kokkulepped (nt Euroopa tõendite kogumise määrus).

14.00–14.30 Ettekanded

Leena LUHTANEN, justiitsminister, Soome
Bernard BERTOSSA, Edmondo BRUTI LIBERATI, Gherardo COLOMBO, Benoit DEJEMEPPE, Renaud VAN RUYMBEKE, Appel de Genève'i algatanud Euroopa riigiametnikud
Michael KENNEDY, Eurojusti kolleegiumi president

14.30–15.30 Arutelu

15.30–17.00 KUUES ISTUNG

VÕITLUS TERRORISMI VASTU: KUIDAS SUURENDADA TÕHUSUST JA PÕHIÕIGUSTE ARVESSEVÕTMIST?

Juhataja: **Tuija BRAX**, Soome parlamendi justiitsasjade komisjoni esinaine

Viimastel aastatel pärast terrorirünnakuid USAs, Madriidis ja Londonis on terrorismi tõkestamine olnud aluseks paljude õigusaktide vastuvõtmisele, millega tugevdatakse Euroopa koostööd ning sätestatakse selles valdkonnas ühisstandardid. Terrorismivastane tegevuskava (uuendatud 2006. aasta mais) sätestas üksikasjalikult selles valdkonnas rakendatavad meetmed.
Haagi programmi rakendamise raportis rõhutas komisjon aga, et „*ELi otsustavus terrorismi vastu võidelda ei näi olevat õigesti tõlgitsetud või üle kantud riikide tasandil, kus mitmed liikmesriigid viivitavad oluliselt terrorismivastase raamotsuse ülevõtmisega*".
Lisaks sellele on lennureisijate registri ja Swifti küsimused näidanud, et terrorismi vastu ei saa võidelda ilma põhiõigusi arvesse võtmata.

Kas Euroopa tasandil vastu võetud õigusaktid on kehtivad ja kas neid rakendatakse liikmesriikides? Kas terrorismivastase võitluse parandamiseks ja tõhustamiseks on vaja uusi meetmeid? Mida saab teha põhivabaduste ja julgeolekuvajaduste vahelise tasakaalu parandamiseks?

15.30–16.00 Ettekanded

Gijs DE VRIES, ELi terrorismivastane koordinaator

[10] KOM(2001)0270, 2001/0270/CNS
[11] KOM(2004)328, 2004/0113/CNS, nõukogu raamotsus teatavate protsessuaalsete õiguste kohta kriminaalmenetlustes kõikjal Euroopa Liidus

Martin SCHEININ, ÜRO eriraportöör inimõiguste ja põhivabaduste kaitse küsimustes terrorismile vastuseismise ajal
Enzo BIANCO, Itaalia senati põhiseaduskomisjoni esimees
Jaime MAYOR OREJA ja **Javier MORENO SÁNCHEZ**, Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni liikmed

16.00–17.00 Arutelu

17.00–17.30 LÕPPISTUNG

Praeguses olulises etapis vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala seisukohalt on vaja pidevat ja tõhusat dialoogi Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide vahel.
See dialoog peaks olema suunatud paremale läbipaistvusele valdkonnas, mis hõlmab üht viiendikku Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavaist dokumentidest, ning see peaks keskenduma ka toimingutele, mille üle puudub Euroopa Parlamendil selge kontroll, näiteks ELi teise samba raames vastu võetud „ühisseisukohad", mis aga käsitlevad vabaduse, turvalisuse ja õiguse küsimusi (nt terrorism, põhiõigused...), või ELi rahvusvahelised lepingud, mis põhinevad Euroopa Liidu lepingu artiklitel 24 ja 38 (nt Norra ja Islandiga sõlmitud lepingud Euroopa vahistamismääruse kohta või USAga sõlmitud leping lennureisijate registri kohta).

Franco FRATTINI, Euroopa Komisjoni asepresident, õigus-, vabadus- ja turvalisusküsimuste volinik

Lõppsõnad esitavad **Tuija BRAX**, Soome parlamendi justiitsasjade komisjoni esinaine, **Matti VÄISTÖ**, Soome parlamendi siseasjade komisjoni esimees ja **Jean-Marie CAVADA**, Euroopa Parlamendi kodanikuõiguste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimees.

29/09/2006